

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

**МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
У СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

*(25-літній творчий внесок факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка)*

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Водяного Б. О., Смоляка О. С., Стельмахука З. М.

Тернопіль
2018

УДК 7.091-028.42
ББК 85
М 656

*Рекомендовано до друку вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Протокол №9 від 16.05.2018 року*

Рецензенти:

Круль П. Ф. – доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, академік Академії наук вищої освіти України

Зінків І. Я. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії музики Львівської музичної академії ім. М. В. Лисенка

Чайка В. М. – доктор педагогічних наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Мистецька діяльність у сучасному соціокультурному просторі (25-літній творчий внесок факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка): колективна монографія / за заг. ред. Б. О. Водяного, О. С. Смоляка, З. М. Стельмашука. – Тернопіль: Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, 2018. – 440 с.

ISBN 978-617-595-089-2

У монографії розглянуто творчий доробок колективу факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, висвітлено питання теорії, практики та перспективи розвитку художньої творчості на сучасному етапі, виявлено загальні підходи до організації мистецької діяльності в контексті історії становлення факультету мистецтв.

Розкрито форми мистецької творчості факультету мистецтв серед яких: концертна діяльність художніх колективів факультетського та університетського рівнів, організація і проведення фестивалів-конкурсів, культурно-просвітницька творчість викладачів та студентів факультету мистецтв у музичному, театральному, образотворчому та дизайнерському напрямках, та мистецька діяльність окремих персоналій.

Видання адресоване викладачам та студентам вищих навчальних мистецьких закладів та усім тим, хто займається мистецькою діяльністю.

ISBN 978-617-595-089-2

© Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

2.1.4. Жіноче вокальне тріо «Солов'ї Галичини» (Місько Г. С., Смоляк О. С.).....	107
2.1.5. Тернопільська «ТРІОДА»: пісня – дотик до сердець слухачів (Палій Н. В.).....	115
2.2. Вокально-інструментальні колективи.....	128
2.2.1. Ансамбль народної музики «Музики» (Баньковський А. М., Овод Н. М.).....	128
2.2.2. Творча діяльність ансамблю бандуристів «Барви» (Євгенєва М. В.).....	137
2.2.3. ВІА «Молодість» та його керівник Микола Шамлі (Смоляк О. С., Смоляк П. О.).....	155
2.3. Інструментальні колективи	188
2.3.1. Творча діяльність народно-оркестрових колективів факультету мистецтв (Стельмахук З. М.).....	188
2.3.2. Камерний оркестр Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Довгань О. З.)	200
2.4. Танцювальні колективи	212
2.4.1. Танцювальні колективи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Щур Л. Б.).....	212

РОЗДІЛ III

МИСТЕЦЬКА ТА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ.....	238
---	------------

3.1. Організація та проведення мистецьких фестивалів та конкурсів.....	238
---	-----

2.1.4. Жіноче вокальне тріо «Солов'ї Галичини»

Одним із яскравих творчих колективів, створених на факультеті мистецтв, які продовжують кращі традиції українських вокальних ансамблів, є відоме на теренах як в Україні так і за її межами вокальне тріо «Солов'ї Галичини» [32].

Мистецький колектив вокальне тріо «Солов'ї Галичини» створений у 1997 році – з того часу, коли вони навчались на першому курсі музично-педагогічного факультету Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, під керівництвом заслуженого артиста України Богдана Іваноньківа (концертмейстер Ірина Кучма), хоча початком його створення можна вважати період, коли вони навчались в хоровій школі «Зоринка» м. Тернополя і час від часу брали участь у концертах як окрема творча одиниця.

До складу колективу ввійшли Надія Татарчук (Гусяниця)¹, Ірина Музика² (1992–2008), Наталя Бойко³ (1997–2000; 2011–2018), Оксана Лісовець⁴ (2000–2016) [4].

¹ Татарчук (Гусяниця) Надія – народилась 17 листопада 1975 року в смт. Золочів. Навчалася в хоровій школі «Зоринка», Закінчила музично-педагогічний факультет Тернопільського Національного педагогічного факультет ім. В. Гнатюка (1997). Артистка Тернопільської обласної філармонії, з 2001 року – у складі жіночого вокального тріо «Солов'ї Галичини». У 2010 році присвоєно почесне звання «Заслужена артистка України».

² Музика Ірина – народилась 24 серпня 1975 року в м. Тернопіль. Навчалася в хоровій школі «Зоринка». Закінчила музично-педагогічний факультет Тернопільського Національного педагогічного факультет ім. В. Гнатюка (1997). Артистка Тернопільської обласної філармонії, з 2001 р. – у складі жіночого вокального тріо «Солов'ї Галичини».

³ Бойко Наталя – народилась 11 січня 1975 року в м. Тернопіль. Навчалася в хоровій школі «Зоринка». Закінчила музично-педагогічний факультет Тернопільського Національного педагогічного факультет ім. В. Гнатюка (1997). Учасниця вокального жіночого тріо «Солов'ї Галичини» Тернопільської обласної філармонії (1997–2000, 2011–2018). Виконавиця ряду сольних концертних програм. Нагороджена грамотою Тернопільської обласної адміністрації (2011).

⁴ Лісовець-Дячун Оксана – народилась 15 червня 1978 року в м. Тернопіль. Закінчила музично-педагогічний факультет Тернопільського Національного педагогічного факультет ім. В. Гнатюка (2000). Закінчила магістратуру зі спеціальності «Музична педагогіка та виховання» і отримала кваліфікацію «викладач вокалу» (2008). З 2004 р. – у складі жіночого вокального тріо «Солов'ї Галичини».

З цього часу почалася активна підготовка їхніх концертних програм та паралельно глибоке засвоєння вокально-співочих навичок (вони стали ученицями класу вокалу Б. Іваноньківа, який, як викладач, наполегливо працював, звертаючи увагу на шліфування їхніх голосів, враховуючи їхню участь в тріо як форми музикування. Впродовж першого року наполегливої роботи учасники тріо набули відповідної культури співу й почали брати участь в концертних виступах де зазвучали по-новому. Їхні відшліфовані й колоритні голоси – лірико-колоратурне, ліричне та меццо-сопрано красивого тембру і широкого діапазону зачаровували слухача своєю музичною витонченістю, душевністю та глибоким відчуттям образу і змісту виконуваних творів, через що завжди отримували схвальні оцінки у слухачів.

На особливу увагу при підготовці тріо заслуговує методика роботи їхнього мистецького керівника Б. Іваноньківа. Вона полягала у виробленні глибого діафрагматичного дихання та позиційного звуку. Це давало можливість розширенню діапазону кожного співака і покращенні тембрового забарвлення голосу. З цієї причини кожен учасник вокального тріо почав володіти широким діапазоном, що давало можливість співати твори різних стилів та епох.

Найбільше уваги при роботі з кожним учасником вокального тріо Б. Іваноньків надавав їхньому гармонічному звучанню, співаючи у швидких, повільних та помірних темпах триголосі розспівки, що сприяло виробленню злагодженого ансамблевого звучання. Неабиякої уваги Б. Іваноньків, як керівник надавав уваги виробленню вокально-технічних навичок. Співаючи різного роду поєднання приголосних, подвійних приголосних з голосними, що сприяло виробленню чіткої дикції та артикуляції в процесі співу. Їхня постійна та наполеглива

робота в класі дала можливість досконало опанувати сольний спів і таким чином інтенсифікувала темброве забарвлення та розширила співочий діапазон [28].

На особливу увагу заслуговує підбір репертуару для вокального тріо. Його складали такі твори як «Чарівна скрипка» (музика Ігора Поклада, слова Юрія Рибчинського), українські народні пісні «Спать не дають солов'ї», «Утоптала стежечку» в обробці Євгена Козака, «Колискова» (слова Тараса Шевченка, аранжування Богдана Іваноньківа), «Баркарола» (музика Франца Шуберта) та ін.

Навчаючись на музично-педагогічному факультеті тріо приймало участь в мистецьких заходах та на сценічних площадках міста, зокрема, на мистецькому вечорі «Зберігаймо українську культуру» вокальне тріо виконало «Київські дзвони» (музика Є. Садовського) «Тополина баркарола» (музика П. Майбороди), українські народні пісні «Ти до мене не ходи» в обробці А. Кос-Анатольського, «Та ти гадаш, мій Андрійку» в обробці М. Смагітеля, лемківську народну пісню «Одкаль сонечко сходило» в обробці Б. Іваноньківа [24].

У 2001 році, після закінчення навчання в Тернопільському державному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка, учасники вокального тріо розпочали працю на професійній сцені Тернопільської обласної філармонії, як окрема концертна одиниця. Мистецький керівник – Богдан Іваноньків, заслужений артист України, (нині народний артист України), концертмейстер Ірина Кучма.

У зв'язку з цим розширився діапазон їхнього концертного репертуару. Його склали твори як українських, так і зарубіжних композиторів, а саме: «Ой зацвіли фіялочки» (музика Станіслава Людкевича), «Паперушко», «Спать не дають солов'ї» (музика Анатолія Кос-Анатольського), «Ти до мене не ходи» в обробці А. Смагітеля, «Тополина баркарола» (музика Платона Майбороди),

«Київські дзвони» (музика Євгена Садовського), «Затремтіли струни» (музика Богдани Фільц), «Гумореска» (музика Антона Дворжака), «Regattaveneziana» Джоаккіно Россіні, «Серенада» Жана Перне, «Лебідь» (музика Клода Сен-Санса) та ін.

З цією ж програмою вокальне тріо дало перший сольний концерт у залі Тернопільської обласної філармонії. Виступ колективу був сприйнятий слухацькою публікою теплими та нестихаючими оплесками.

До уваги пошановувачів вокального співу була представлена концертна програма до якої увійшли твори зарубіжних та вітчизняних композиторів, обробки українських народних пісень.

У 2002 році вокальне тріо у складі Надії Татарчук, Ірини Музики, Оксани Лісовець підготувало концертну програму «Любимо землю свою», якою порадувало багатьох тернопільських любителів музики. Репертуар цієї програми склав основу CD-диску з аналогічною назвою, презентація якого відбулась під час концерту. До цього видання увійшли двадцять кращих зразків народних пісень та твори вітчизняних композиторів, серед яких значна кількість у обробці їхнього мистецького керівника Б. Іваноньківа. Серед них, «Ой знати, знати», «Там, на луці зеленій», «Чие ж то полечко», «Як єм ишла», «Наша Анничка», «Вертай, дівче», «Як я спала на сені» та ін.

У 2004 році вокальне тріо підготувало нову сольну програму «Затремтіли струни у душі моїй», яка була тепло сприйнята широкою публікою на сцені Тернопільської обласної філармонії, а опісля у різних куточках нашого краю. (7 жовтня 2004) [37].

Колектив вокального тріо постійно працював над оновленням концертних програм, поповнюючи їх новими творами українських та зарубіжних композиторів.

Таким чином, у 2005 році була підготовлена програма, основу якої складали обробки лемківських народних пісень. Саме вона була основою диску «Як я си заспівам трьома голосами», презентація якого відбулась у залі Тернопільської обласної філармонії 20 травня 2005 року під час сольної однойменної програми лемківських пісень. Концерт пройшов успішно, кожний твір глядачі сприймали щирими оплесками та вигуками «браво».

У цьому концерті прозвучали лемківські пісні в обробці Б. Іваноньківа. В репертуарі вокалісток прозвучали українські народні пісні з Лемківщини «Ти си гадаш, мій Андрійку», в обр. М. Смагітеля, «Як я спала на сені», «Там на луці» в обр. Б. Іваноньківа, аранжування С. Степаніва, лемківську народну пісню «Як я си заспівам» в обробці І. Майчика, «Одкаль соненько сходило» в обробці А. Кос-Анатольського та ін. [38].

З цією концертною програмою колектив брав участь у Міжнародних фестивалях лемківської пісні: «Лемківська Ватра» 2004 р., «Лемківська Ватра» 2005 р. (с. Ждиня, Польща); участь у VII-ому Всеукраїнському фестивалі лемківської культури «Дзвони Лемківщини» (м. Монастириськ, Тернопільської області – 2005 р., 2006 р.), у фестинах «Лемківська сюїта» в Національній філармонії України (м. Київ, 2005).

Колектив є дипломантом Міжнародного хорового фестивалю «Тернопільська зоринка – 2005» та учасником фестивалю етнічної музики у Венеції (Італія, 2005 р.), був відзначений на святі української культури «Над Ославою» (м. Мокре, Польща – 2004, 2005 рр.).

Вокальне тріо підготувало ряд сольних концертних програм, також брало участь в різноманітних спільних концертних виступах. Серед них : сольна програма в проєкті «Музичні вечори» в Андріївській церкві, брали участь у творчому звіті області в Національному Палаці культури

«Україна» (Київ, 2001 р.), у звіті обласної філармонії та фестинах «Лемківська сюїта» в Національній філармонії України. Пам'ятною для вокального тріо «Солов'ї Галичини» стала зустріч з третім президентом України Віктором Ющенком. У 2006 році колектив виступав в Маріїнському палаці на зустрічі Президентів України та Польщі. У 2007 р. «Солов'ї Галичини» брали участь у концерті в рамках щорічної зустрічі Президента України з дипломатичним корпусом в Маріїнському Палаці у місті Києві.

Важливою подією для колективу став сольний проект «Музичні вечори» в Андріївській церкві м. Києва (2005). У програмі прозвучали наступні твори: «Ти си гадаш, мій Андрійку», в обр. М. Смагітеля, «Як я спала на сені», «Там на луці» в обробці Богдана Іваноньківа, аранжування С. Степаніва. На ньому була присутня значна кількість творчої інтелігенції міста Києва. Серед них: Народна артистка України Марія Стефюк, заслужений артист України Олег Марцинківський та ін. Це сприяло як професійному зростанню колективу, так і популяризувало їхню творчість за межами міста Тернополя та області. Усі вони схвально відгукнулися про виступ «Солов'їв Галичини» та побажали їм великих творчих звершень.

З кожним роком поповнювався репертуар тріо «Солов'ї Галичини» новими творами. Серед них «Айстри» (музика Миколи Литвина, слова Олександра Олеса), «Пісня про рушник», «Не забудь», «Спомин» (музика Богдана Янівського), українська народні пісні «Співаночки», «Коли заснули сині гори» (музика та слова Анатолія Кос-Анатольського), «Ave Maria» (Леонардо Люцці) та ін. Це сприяло ознайомленню слухачів з широкою палітрою творів як за жанрами так і за стилями.

Плідною була праця колективу у 2007–2009 роках. У цей період на суд глядацької публіки були запропоновані

концертні програми «Солов'їне крещендо» (2007), «Хто співає — молиться двічі» (2009).

У 2007 році з нагоди 10-річної діяльності вокальне тріо «Солов'ї Галичини» підготувало і провело святковий сольний концерт «Солов'їне крещендо» на сцені Тернопільської обласної філармонії (27 травня 2007). Концерт відбувся у двох відділеннях. Пошановувачі вокального співу мали можливість послухати твори різних жанрів, як обробки українських народних пісень, так і авторські твори. До уваги слухачів було запропоновано дві прем'єри пісень «Спомин» та «Величальна» на слова М. Брезденя, музика Б. Іваноньківа, також вже добре знані твори «Ти до мене не ходи» в обробці А. Кос-Анатольського, «Бодай ся когут знудив» С. Степаніва, «Тече річка» в обробці Б. Іваноньківа, лемківських народних пісень «Як я спала на сені». У ньому прозвучали твори українських та зарубіжних композиторів, а також українські народні пісні в сучасній обробці. Концерт відбувся на високому мистецькому рівні, підтвердженням цього був нестихаючий супровід оплесків після кожного виконаного ними твору [35].

Жіноче вокальне тріо «Солов'ї Галичини» активний учасник мистецького життя міста. Зокрема, 9 квітня 2009 р., у катедральному соборі Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці м. Тернополя відбулася духовно-мистецька програма «Перехрестя» за мотивами поеми Олега Германа «Він». У дійстві взяли участь камерний хор Тернопільської обласної філармонії, чоловічий вокальний квартет «Акорд», жіноче вокальне тріо «Солов'ї Галичини» та заслужений діяч мистецтв України, поет Олег Герман.

Вокальне тріо «Солов'ї Галичини» виступало з сольними концертними програмами на сценах Рівненської (11.11.2012), Житомирської (16.11.2012), Тернопільської (30.05.2013), (23.01.2014), Ужгородської обласних філармоній (15.05.2014). Їхні концерти завжди схвально сприймалися публікою та

викликали емоційні враження та супроводжувалися нестихаючими аплодисментами.

У 2015 році колектив взяв участь в благодійному різдвяному дійстві «Українське Різдво» на сцені Львівського оперного театру ім. Соломії Крушельницької. Їхній концертний виступ був тепло сприйнятий Львівською глядацькою публікою. (Львів, 15.01.2015). Вокальне тріо традиційно бере участь в творчих концертах на сцені Тернопільської обласної філармонії, зокрема в тематичній програмі «Листопад талантів» (6.11.2017) та ін.

Отже, легкість звучання, надзвичайна злитість голосів, експресивність творення, логічність у користуванні, тонкість відчуття та вміння інтерпретувати вокальні твори в цілому, художня та мистецька неповторність, зовнішня привабливість, а головне – творча самобутність сприяють колективу постійно бути у мистецькому пошуку і ніколи не зупинятись на досягнутому.

Список використаних джерел

1. Бойко Т. Якщо не співаємо, день видається нецікавим. Свобода. 2003. 28 січн. № 9 (1621). С. 4.
2. Бурбан М. І. Українські хори і диригенти: монографія. Дрогобич: Посвіт, 2006. 640 с.
3. Вербицька Т. Чотири голоси злилися воедино. Вільне життя. 1999. 5 червн. С. 4.
4. Видатні випускники ТНПУ. URL: <http://irp.te.ua/solov-yigaly-chy-ny-vokal-ne-trio/> ТНПУ ім. В. Гнатюка (дата звернення: 01.07.2018).
5. Гринчук І. До творчого 20-ліття квартет «Акорд» – гордість факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка – створив прекрасне свято пісні. Офіційний сайт ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2017. URL: <http://tnpu.edu.ua/news/1341/> (дата звернення: 18.05.2018).
6. Губ'як В. Студія «Кобзарик» – продовжувач виконавських традицій Струсівської заслуженої капели бандуристів. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Серія: Мистецтвознавство. 1 (16). 2006. С. 95.
7. Гунько Є. Духовна музика у творчості чоловічого вокального квартету «Акорд». Духовна музика в контексті сучасного хорового виконавства: Матеріали міжнар. Наук.-практ. конф. (Тернопіль, 10 трав. 2008 р.). Тернопіль, 2008. С. 156-158.
8. Заморська Л. Співатиме «Акорд». 20 хвилин. 2008. 3 червн. С. 14.
9. Іздепська-Новіцька М. І. Конкурс солістів-вокалістів та хорових колективів «Соломія» у культурно-мистецькому житті Тернопільщини. Стратегії підвищення якості

- мистецької освіти в контексті змін сучасного соціокультурного простору: матеріали і тези I міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 13–14 жовт. 2017 р. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2017. С. 22-26.
10. Ніколайчук Г. Браво, «Акорде!». Вільне життя. 2017. 2 червн. № 43 (15883). С. 5.
 11. Офіційна сторінка PR Production Katrin Basarab у фейсбуці. URL: <https://www.facebook.com/prkatrinbasarab/> (дата звернення 10.01.2018).
 12. Офіційна сторінка колективу «Тріода» у фейсбуці. URL: www.facebook.com/triodaband/ (дата звернення 10.01.2018).
 13. Приватний архів Гунька Є. І. Архів неупорядкований.
 14. Приватний архів Іздепської-Новіцької М. І. Архів неупорядкований.
 15. Приватний архів Місько Г. С. Архів неупорядкований.
 16. Програма V Міжнародного молодіжного фестивалю духовного співу «Кременецькі хорові вечори «Ave Maria» 15–16 травня 2010 р. Кременець, 2010 р. 16 с.
 17. Програма VI Всеукраїнського конкурсу солістів-вокалістів та хорових колективів «Соломія» на здобуття премії ім. Соломії Крушельницької. Тернопіль, 2007. 23 с.
 18. Програма заключного концерту переможців заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодільності, присвяченого XXV-му з'їзду КПРС. Тернопіль: Обл. друк, 1981. 4 с.
 19. Програма заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодільності, присвяченого 60-річчю ВЛКСМ // Власний архів Наталії Ігорівни Пронь. Архів неупорядкований.
 20. Програма заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодільності, присвяченого XXVI-му з'їзду КРПС. Тернопіль: Обл. друк, 1983. 2 с.

21. Програма звітнього концерту жіночого хору 20 травня 2010 р. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. 4 с.
22. Програма звітнього концерту жіночого хору та студентів класу вокалу Марії Іздепської-Новіцької 2 червня 2011 р. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. 4 с.
23. Програма III Міжнародного молодіжного фестивалю духовної музики «Кременецькі хорові вечори «Ave Maria» 10–11 травня 2008 р. Кременець, 2008. 16 с.
24. Програма творчого вечора «Зберігаймо українську культуру», 1995.
25. Репертуар мішаного хору факультету ПВПК з додатковою спеціальністю «Музика» // Власний архів Наталії Ігорівни Пронь. Архів неупорядкований.
26. Родько О. Народження колективу-особистості. Свобода. 2003. 28 січн. № 8 (1620). С. 5.
27. Смоляк О. Богдан Іваноньків – хоровий диригент, педагог. Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. 90 с.
28. Смоляк О. От і перегорнуло ще один листок життєвої партитури вокальне тріо «Соловії Галичини». Тернопіль: «Горлиця», 2007. 21 с.
29. Творчий шлях. До 15-річчя кафедри вокально-хорових дисциплін. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. 36 с.
30. Тернопільський енциклопедичний словник // передмов. Г. Яворського. Т. 1: А-Й: Тернопіль: Збруч, 2004. 696 с.
31. Тернопільський енциклопедичний словник // редкол.: Г. Яворський та ін. Т. 4: А-Я (додатковий): Тернопіль: Збруч, 2009. 788 с.
32. Тернопільський енциклопедичний словник // редкол.: Г. Яворський та ін. Т. 3: Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2008. Т. 3. П-Я. 310 с.
33. Томчишин Ю. Наш «Акорд» підкорив столицю. Місто. 2011. 14 грудн. С. 6.

34. Тріода – Душа українського народу (2014). URL: <https://myzuka.club/Album/934083/Trioda-Dusha-Ukrainskogo-Narodu-2014> (дата звернення 10.01.2018).
35. У «Солов'їв Галичини» – ювілей. URL: <https://te.20minut.ua/Kult-podii/u-solovyiv-galichini-yuviley-65846.html> (дата звернення: 15.05.2018).
36. Цигилик О. Методика роботи Богдана Іваноньківа зі камерним хором інституту мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: мистецтвознавство / [за ред. О. Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. № 2. 118 с.
37. Чарівний спів соловейків. URL <http://irp.te.ua/solov-yi-galy-chy-ny-vokal-ne-trio> (дата звернення: 21.06.2018)/
38. Чубата Д. Коли пісня виходить у люди. Вільне життя. 2014. 20 червн. № 49 (15577). С. 5.